

Ferencz Imre

FÉLBEMARADT TŰZEK

1. Egy szál gyufa kellett volna csak, egy sercenés, és azonnal lángra lobbannak a kemencében a gondosan, szakszerűen összerakott fahasábok, amelyeket közvetlenül az utolsó kenyérsütés után raktak be a szüleim. Bizonyára még ki sem hűlt, még meleg volt a kemence, így a fa mondhatni teljesen kiszáradt, vagyis könnyű lett volna begyújtani később, ha sor kerül még egyszer a kenyérsütésre. Dorombolt volna a tűz, miközben anyám még dagaszt, miközben még kel a tészta. Aztán a teknőben módszeresen szétszaggatott tésztát kosarakban vitték volna hátra, majd a bevető lapáttal elhelyezték volna a kemence belső terében, miután a kihevült kemencéből kikotorták a parazsat.

2. Mikor volt az utolsó kenyérsütés? Talán negyedszázada is van már, hogy a kemencében váraкоznak a fahasábok, s talán még ott maradnak évekig, ha nem látom meg a múltkoriban...

Nem került sor többé kenyérsütésre, mert az üzletbe naponta hozták már a különbnél különb kenyereket, mi több, az utcában, a kapu előtt is kínálták és kínálják a pékárut a mozgóboltokból. Kevés nyugdíjuktól jó beosztással a szüleim fedezték a költségeket, futotta élelemre és tűzifára is az évek során. Másoknál sem füstöltek immár a kemencék, s a visszavett földterületeken is egyre kevesebben szántottak-vetettek, többnyire parlagon hagyták a parcellákat. Teltek az évek, a szüleim is egyre öregebbek lettek, apám felhagyott a gazdálkodással, amely a rendszerváltást követően, a termelőszövetkezet felbomlása után egyfajta újrakezdés volt, nekiveselkedés, nosztalgia, de aztán lemondott a tehénről, az egyesjárómról, mindenről...

3. Álltam a kemence előtt, s arra gondoltam, egy szál gyufával most lángra lehetne lobbantani a gondosan, szakszerűen, immár negyedszázada berakott fát. A múltat! Jól kiszáradt, váraкоzott eleget... Talán felébredt bennem a hajdani csínytevő gyermek, vagy egyszerűen csak meg akartam lepni magamat, elűzni

az unalmat, felidézni az elfelejtett tüzeket, amelyek erdőn és mezőn lobogtak hajdanán, gyermekkoromban, éjszakai szállásokon, kalyibák előtt, vagy korábban a bérceken, mint lármafák... Kedvem lett volna lángra lobbantani az évtizedek óta berakott hasábfákat, gondoltam arra is, hogy anyám emlékére tenném, aki a tavaly halt meg, és most lenne kilencven esztendő... Tűzbe szerettem volna nézni, hogy ismét kigyúljanak az emlékezetemben a hajdani tüzek, látni akartam, amint parázssá, majd hamuvá válik a farakás, látni, ahogyan kiüresedik és kihűl a kemence, akár az életünk...

4. Mégsem gyújtottam be, nem sercent a gyufa, mert a bennem élő, talán örökölt paraszti számítás, gondolkodás vagy gondoskodás felülkerekedett... Mi értelme lenne a tűzijátéknak, a fényűzésnek, amikor ezekből a hasábokból kitűnő tűzgyújtót apríthatok, hát kiszedtem a kemencéből a hasábokat. Úgyis már lehűlt az idő, fűteni kell a házban, a régi kályha csak amúgy nyeli el a tűzifát, s ha félórányit leszakad a tűz, rövidesen kihűl a szoba, márpedig egy aggastyánnak, édesapámnak, melegre van szüksége...

SZALMA

Aratás után minden évben
friss szalmával tömtük újra
a szalmazsákokat

megszületni és meghalni
akkoriban csakis
szalmazsákon
illett

szalmán született meg
a Megváltó is
mielőtt megszaporitotta volna
az öt árpacipót

ott volt a szalmakazal
a csúr hátánál
onnan hordtuk a szalmát
megtömni a szalmazsákokot
almozni az istállóban
megperzselni a disznót
karácsony táján

azon az ágyon születtem
amelyen most 98. éves
édesapám fekszik

ebben az ágyban
többé nem születik meg
senki

de ebben az ágyban utoljára
egy ember még
meghal –

VÁZLAT A SZÜLŐHÁZRÓL

1. Hányan születtek és hányan haltak meg ebben a házban amely 1905-ben épült Isten segedelmével a gerendába felrótt dátum tanúsága szerint itt született meg apám a nővérei az öccse itt halt meg nagyanyám akit még ismertem háromévesen itt halt meg a tavaly édesanyám és apám napok óta ágnak esve fekszik 98. életével és minden bizsonnyal már többé nem lépi át a küszöböt

2. Jómagam is itt születtem ebben a házban amely az elmondottak szerint ideiglenesen épült abban a reményben hogy közelebről ha majd lesz rá mód egy nagyobb és jobbat építenek egyelőre úgy gondolták hogy most elég lesz két helyiség alatta egy veremmel hanem meggondolták és a végéhez hozzátoldottak egy konyhát amit egy belső ablak

választott el a felső háztól nem lehetett átjárni
ki kellett hát kerülni a tornácra minket gyermekeket
az ablakon adogattak postáztak fel vagy le

3. Hanem később rájöttek arra hogy nélkülözhetetlen
egy gabonás is hát toldottak deszkából a konyhához
ez volt a kamra is ott lógtak a füstölt szalonnák csülkök
a magasban és még itt kaptak helyet valami dézsák teknők

4. Amikor épült a ház úgy vélték elég lesz csupán
a padlásról rakni fel a kéményt így fele téglából
megússzák a kályhacső áthaladt a mennyezet
deszkáján és csak fent a magasban csatlakozott
a kéményhez és itt meg lehetett füstölni a szalonnát
a disznóköltséget gyermekkoromban és később is
éjszakánként néztem a parázsló deszkát a kályhacső körül
rettegve attól hogy lángra lobban meggyúl a ház

5. Féltem a villámlástól az erdőn a fa alatt és féltem
a szülőházban hanyatt fekvé az ágyon látván a vöröslő
karikát ami kirajzolódott a mennyezeten a kályhacső körül –
és féltem a padláson randalírozó kísértetektől szellemektől
holott ezek azok a macskák voltak amelyek egerészni
estefelé felosontak a tornác végében lévő létrán

6. Gyermekkoromban még petróleumlámpa lógott
a mennyezetről amikor vacsoráztunk amikor nálunk
volt a fonó amely télidőn körbejárt a szomszédságban
aztán egyszer cserefa oszlopokat állítottak bekötötték
a villanyt kigyúlt Iljics lámpája ahogy az iskolában mondták
később kicserélték betonoszlopokra a faoszlopokat
hanem a házban a falban maradtak a régi huzalok vezetékek
egy megöregedett ház megöregedett idegrendszere
vonaglik most az omladozó vakolat alatt

7. Az ideiglenesség jegyében épült a szülőház
apám szülőháza az én szülőháza
azzal a reménnyel hogy pár év múlva majd

így lesz majd úgy lesz de nem így lett nem úgy lett
eltelt egy évszázad és az apró tatarozgatásokon kívül
többre nem futotta közben történtek bizonyos dolgok
a külvilágban amelyek szüntelenül feladták a leckét
anyám mindig azt mondogatta hogy időnk sem volt
mindenre ami elmaradt ami nem valósult meg azt mondta
hát időnk sem volt időnk sem volt mondotta haláláig

8. Talán titokban tőlem várták hogy majd új házat
építek a régi az ideiglenes helyett de nekem
időm sem volt el voltam foglalva én is a magam dolgával
életével mert egymást érték a változások a külvilágban
és sodortak engem is azok valamerre és az is igaz hogy
több volt a hallgatás közöttünk mint a párbeszéd
az idő más-más partján álltunk mindannyian
ki-ki a maga sorsát követve csupán amikor már
nagyon öregek lettek szólalt meg mind gyakrabban
a telefon hogy milyen jó lenne ha hazaköltöznénk
vagy legalább a gyermekeink közül valamelyik

9. Időnk sem volt és szavunk sem volt az eltelt
évtizedek során helyettünk majd beszélni fog
a törvény a hagyatéki tárgyaláson titokban majd
mindenikünk vétkesnek érzi a másikat és lehet
titokban mindenikünk lelkiismeret-furdalást érez majd
én éjszakánként amíg élek látni fogom a parázsló deszkát
a mennyezetet ahol a kályhacsövet kivezették –
talán valamikor már a kezdetekkor alulról kellett volna
megrakni azt a kéményt másként kellett volna
mindent már az elején már a kezdetekkor másképp
kellett volna gondolkodniuk cselekedniük az ősöknek
a nagyapáknak a felmenőknek egészen a jó Istenig
aki ugyancsak az ideiglenesség jegyében teremtette
és fuserálta el ezt az egész világot